

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, декана факультету права та публічного управління Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, кандидата наук з державного управління, доцента, Заслуженого юриста України Яременка Олександра Івановича на дисертаційне дослідження Камінської В. В. «Механізми формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні» на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Актуальність теми дослідження обумовлюється тим, що фізична культура як складова загальної культури, суспільними проявами якої є фізичне виховання та масовий спорт, є важливим чинником здорового способу життя, профілактики захворювань, організації змістовного дозвілля, формування гуманістичних цінностей та створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини. Спорт сприяє досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявленню резервних можливостей організму, формуванню патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави.

В умовах повномасштабної війни спорт є потужним політичним інструментом. Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) ухвалила резолюцію, в якій закликала Міжнародний олімпійський комітет (МОК) заборонити всім російським і білоруським спортсменам брати участь в Олімпійських і Паралімпійських іграх поки триває війна Росії проти України.

1 грудня 2020 року Рада європейських міністрів спорту прийняла четвертий Робочий план ЄС для спорту (2021-2024) Фізична активність займає чільне місце в плані, який включає створення спортивних можливостей для всіх поколінь, перерахованих як ключовий пріоритет. План також спрямований на посилення «відновлення та кризової стійкості спортивного сектора під час і після пандемії COVID-19. Інші ключові сфери діяльності включають визначення пріоритетності навичок і кваліфікацій у спорті шляхом обміну передовим досвідом і нарощування знань, захисту доброчесності та цінностей, а також соціально-економічних і екологічних аспектів спорту та сприяння гендерній рівності. ЄС також прагне збільшити частку жінок на керівних і тренерських посадах, сприяти рівним умовам для всіх спортсменів і посилити висвітлення жінок у спорті в ЗМІ.

В цьому контексті важливе значення має наукове підґрунтя процесів формування та реалізації механізмів формування державної політики.

2. Оцінка змісту дисертації, структури, завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація є одним із перших у вітчизняній науці державного управління досліджень характерних особливостей державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні, в ній здійснено аналіз основ її теоретичної концептуалізації, її інституціоналізації, а окреслено перспективи удосконалення її механізмів формування та реалізації.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту.

Предметом дослідження є механізми формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Метою дисертаційної роботи є напрацювання положень щодо вдосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні на основі дослідження їх теоретичної складової та процесу інституціоналізації.

Для досягнення поставленої мети автором в дисертації були визначені і вирішені наступні завдання: дослідити стан наукової розробки та методологію дослідження державної політики у сфері фізичної культури і спорту; визначити основні етапи генези державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні; охарактеризувати сутність і зміст напрямів державної політики у сфері фізичної культури і спорту як об'єкту публічного управління та адміністрування; проаналізувати основні тенденції формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні; розкрити організаційно-правові основи функціонального балансу формування державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні; дослідити інституційний механізм реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні; узагальнити зарубіжний досвід в означеній сфері та обґрунтувати напрями розвитку механізмів формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел, а також додатків. Загальний обсяг дисертації становить 203 сторінки, з яких основний текст на 175 сторінках. Робота містить список використаних джерел із 215 найменувань на 23 сторінках, а також включає 4 додатки на 5 сторінках.

Розділ 1 називається «Теоретична концептуалізація особливостей державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні». В ньому зроблено висновок про те, що сутність і зміст публічного управління та адміністрування сфери фізичної культури і спорту зводиться до особливостей формування та реалізації публічної політики уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування, спрямованими на утворення і забезпечення функціонування фізкультурно-спортивної інфраструктури, сприяння поширенню фізичної культури і спорту серед

населення, а також забезпечення міжнародного конкурентного розвитку означеної сфери суспільних відносин.

Розділ 2 «Інституціоналізація державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні» завершується рядом обґрунтованих висновків. Зокрема, основні тенденції формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні представлені у трьох аспектах:

1) спорадичність фінансування галузі, що виражається у посиленні фінансування не розвитку фізкультури і спорту (особливо вищих досягнень), а окремих заходів спортивного характеру, зокрема підготовки до Олімпійських ігор та інших міжнародних змагальних заходів. Такий підхід призвів до непослідовного розвитку галузі, що і засвідчувалось у результатах вищевказаних спортивних змагань;

2) кадровий потенціал галузі засвідчує необхідність посилення державної кадрової політики, зокрема у контексті посилення матеріального забезпечення, а також залучення зарубіжних спеціалістів для інтенсифікації обміну досвідом в умовах галопуючої глобалізації розвитку спортивної сфери;

3) стратегічне планування на регіональному рівні потребує збалансованої політики взаємодії влади територій і центральних органів виконавчої влади у контексті спільного проектного менеджменту та індикативного моніторингу.

Розділ 3 «Перспективи вдосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні

Заслуговує схвалення висновок про те, що зарубіжний досвід механізмів формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту свідчить про потребу імплементації основних принципів урядування, що функціонують на рівні наднаціонального законодавства Ради Європи і Європейського Союзу, зокрема:

1) відкритість системи функціонування центральних органів виконавчої влади, побудована на доступності і прозорості роботи органів влади у сфері фізичної культури і спорту;

2) ефективний механізм залучення спортивних федерацій в урегулювання спорів у цій сфері (механізми Ради Європи);

3) відкритість і прозорість спортивного ринку, його інтеграція;

4) активізація державно-приватного партнерства на рівні державних і місцевих органів влади (механізми ЄС).

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Обраний напрям дослідження узгоджується з положеннями Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (прийнята Верховною Радою України 18.03.2004 р. № 161639-IV), Стратегією розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року, схваленої постановою Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2020 р. № 1089.

Тема дисертаційного дослідження пов'язана із реалізацією заходів з розвитку фізичної культури та спорту як одного з пріоритетів Програми

економічного і соціального розвитку Вінницької області на 2022 р., затвердженої рішенням Вінницької обласної ради № 287 від 24 грудня 2021 р., а також із напрямом розвитку регіональної інфраструктури фізичної культури і спорту вищих досягнень Програми «Регіон сталого гуманітарного розвитку», спрямованої на виконання Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 р., у межах яких автором розроблено та обґрунтовано пропозиції з оптимізації взаємодії органів публічної влади та громадських організацій спортивного спрямування на засадах державно-приватного партнерства з урахуванням досвіду європейських держав.

Тема дисертації затверджена Вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського «Механізми формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні» (протокол № 5 від 20.11.2019 р.) та виконана в рамках науково-дослідної теми кафедри публічного управління та адміністрування Вінницького державного університету імені Михайла Коцюбинського «Теоретико-методологічні та практичні аспекти публічного управління суспільними процесами в Україні» (номер державної реєстрації 0122U000282), у рамках якої автором обґрунтовано теоретичні положення щодо вдосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури та спорту з урахуванням досвіду зарубіжних держав.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації.

В процесі наукового дослідження Камінська В.В. використала комплекс загальнонаукових і спеціально - правових методів: діалектичний метод пізнання, історичний, системно-структурний, порівняльно-правовий, формально-логічний методи, а також метод історичної реконструкції та аналітичної інтерпретації. Внаслідок вмілого застосування наукового інструментарію розроблені автором і викладені у дисертації положення, висновки та рекомендації мають високий рівень обґрунтування.

Авторкою опрацьовано повний комплекс джерел, праці вітчизняних і зарубіжних вчених, які стосуються досліджуваної тематики. При цьому, продемонстровано вміння критичного осмислення здобутків науковців.

Камінська В.В. використовуючи праці дослідників висловлюючи власну думку, що свідчить про його високу наукову культуру.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

У дисертації досліджено особливості становлення і розвитку державної політики у сфері фізичної культури і спорту в різні історичні періоди. Результатом даних досліджень стало виділення її системоутворюючих чинників у конкретно взятому історичному періоді з урахуванням українських національних особливостей.

Основні результати дисертації, які мають елементи новизни, полягають у тому що уперше обґрунтовано конкретні напрями вдосконалення норм спеціального законодавства, зокрема сформульовано положення, які спрямовані на внесення змін і доповнень щодо запровадження управлінського механізму:

забезпечення примирних процедур, що пропонується реалізувати шляхом створення органу примирних процедур при Міністерстві молоді та спорту України – Колегії з примирних процедур у статусі дорадчого органу; запропоновано напрями розвитку механізмів державно-приватного партнерства у реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні шляхом удосконалення організаційно-правового комплексу регулювання у частині консолідації регуляторних положень Закону України «Про фізичну культуру і спорт» і Закону України «Про державно-приватне партнерство» та за посилення спільної відповідальності влади і приватних партнерів

Камінською В.В. удосконалено підходи щодо застосування проектного управління на основі програмного цілепокладання у рамках оптимізації державно-приватного партнерства в формуванні механізмів державного управління у сфері фізичної культури і спорту; науково-теоретичні положення організаційно-правових особливостей реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні, що дозволило виділити три її рівні: міжнародний, національний, місцевий

В дисертаційній роботі дістали подальшого розвитку термінологічні основи дослідження, зокрема здійснено уточнення та авторське визначення поняття сутності і змісту публічного управління та адміністрування сфери фізичної культури і спорту як окремого виду державної політики, яку формують і реалізують уповноважені органи державної влади та органи місцевого самоврядування; - концептуальні підходи щодо особливостей поєднання методів наукового пізнання різноманітних сфер у дослідженні механізмів державного управління на прикладі фізкультурно-спортивної сфери; - історико-управлінські знання про розвиток державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні, які сформовані на основі проведеного дослідження генези та сучасного стану предмету дослідження, що уможливило здійснення подальшої періодизації її розвитку з виокремленням шести етапів і характеристики кожного з них.

6. Практичне значення одержаних результатів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що у дисертації запропоновані напрями вдосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Сформульовані у дослідженні теоретичні положення та конкретні пропозиції й рекомендації використовуються та можуть бути використані в організаційно-управлінському процесі, зокрема, для розроблення змін і доповнень у відповідні нормативно-правові акти щодо оптимізації структури та функцій державних органів управління фізичною культурою і спортом, посилення взаємодії органів публічної влади у цій сфері з урахуванням міжнародного досвіду та інтенсифікації євроінтеграційних процесів.

Результати дослідження можна використати в адміністративній діяльності – для підвищення ефективності роботи з метою виявлення та вирішення проблем публічного адміністрування, пов'язаних із регулюванням суспільних відносин у сфері фізичної культури і спорту в Україні в умовах євроінтеграційних процесів.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає також в тому, що її результати можна використати в освітньому процесі – для викладання та методичного забезпечення навчальних дисциплін з метою оптимізації підготовки здобувачів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету права, публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Крім, цього, практичне значення роботи полягає у можливості використовувати в громадській діяльності у сфері фізичної культури та спорту – для посилення державно-приватного партнерства, оптимізації взаємодії органів публічної влади та громадських організацій спортивного спрямування в Україні в умовах євроінтеграційних процесів.

7. Дотримання академічної доброчесності.

За результатами вивчення тексту дисертації, наукових публікацій, а також звіту про перевірку тексту дисертаційної роботи за допомогою онлайн сервісу перевірки на плагіат Unischek, порушень академічної доброчесності не встановлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні. При використанні ідей, підходів, висновків, наукових результатів і фрагментів текстів інших дослідників наведено коректні посилання на відповідні джерела.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. Роботу можна вдосконалити за рахунок аналізу впровадження елементів політики щодо «зеленого спорту», який нині активно впроваджується в рамках Європейського кліматичного пакту.

2. Вважаємо за доцільне акцентувати увагу на необхідності більш широкого використання інновацій в спорті і оцифровці в усіх сферах спортивного сектора в контексті функціонування системи публічного управління цією сферою.

Однак зазначені зауваження не знижують наукової та практичної цінності основних положень дисертації, зроблених висновків і сформульованих рекомендацій.

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Рецензована робота є завершеною, самостійною науковою працею, що містить відповідні наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне і практичне значення, що засвідчує опанування здобувачем методології наукових досліджень на відповідному рівні, а також особистий внесок у вирішення проблеми дослідження.

Дисертаційне дослідження Камінської В. В. Механізми формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю, подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» відповідає вимогам п.п. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої

вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 та «Вимогам до оформлення дисертації», затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40. Тому, можна зробити висновок про те, що дисертант Карпенко Євген Олександрович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент, кандидат
наук з державного управління,
доцент, Заслужений юрист
України, декан факультету права
та публічного управління
Вінницького державного
педагогічного університету імені
Михайла Коцюбинського

Олександр ЯРЕМЕНКО

